

Parkslide – Förekomst, åtgärder och bekämpning

Miljöavdelningen
Lina Olofsson
2021-12-10

Innehåll

Parkslide en invasiv art	5
Förekomst inom Tjörns kommun	7
Hindra spridning av parkslide	8
Spridning.....	8
Rengöring.....	8
Ta hand om avfallet	8
Nedskräpning.....	9
Sätt upp skyltar	10
Bekämpning	11
Tidig insats.....	13
Rör inte om du inte måste.....	13
Var förberedd och uthållig	13
Helhetslösning viktig	13
Ta hjälp av expertis.....	13
Mekanisk bekämpning	14
Metod: Knäck och täck.....	14
Metod: Kapning	15
Metod: Bortgrävning	15
Metod: Hetvatten	16
Kemisk bekämpning.....	16
Biologisk bekämpning.....	17
Metod: Bökande grisar	18

---

*Statliga bidrag till
lokala naturvårdsprojekt är
medfinansier för genomförandet av
detta
projekt. LONA*

Parkslide en invasiv art

Parkslide är en växt som är invasiv och har spridit sig snabbt under de senaste åren på Tjörn. En invasiv främmande art är en art som har avsiktligt eller oavsiktligt inplanterats. Den sprider sig snabbt och orsakar allvarlig skada för ekosystem, infrastruktur eller människors hälsa vilket för med sig stora kostnader för samhälle och enskilda.

Rör inte parkslide om du inte absolut måste. Växten stimuleras av åtgärder. Sannolikheten att du sprider den är större än att du lyckas få bort den.
Källa: Naturvårdsverket

Etableringen av invasiva arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald i Sverige och globalt och antalet främmande arter som blir invasiva ökar från år till år.

Parkslide är en seglivad växt med mycket stark spridningskraft som har förmågan att ta över stora områden snabbt och tränga undan andra arter. Parkslide är ett problem i trädgårdar och i infrastruktur och är mycket svår att bekämpa.

I Sverige noterades parkslide första gången förvildad 1909 i Blekinge och Östergötland. Idag är parkslide spridd i södra Sverige upp till Dalarna med enstaka fynd längs kusten upp till Umeå, men finns ännu inte i inlandet.

Parkslide omfattas idag inte av den lagstiftning som rör invasiva främmande arter (EU-förordning nr (1143/2014)) men eftersom den är mycket invasiv rekommenderar Naturvårdsverket att du avstår från att plantera den och försöker förhindra spridning. Parkslide utvärderas för att eventuellt tas upp på en nationell förteckning över invasiva främmande arter som kommer att omfattas av olika förbud.

Att förhindra spridning är den absolut viktigaste åtgärden mot parkslide.

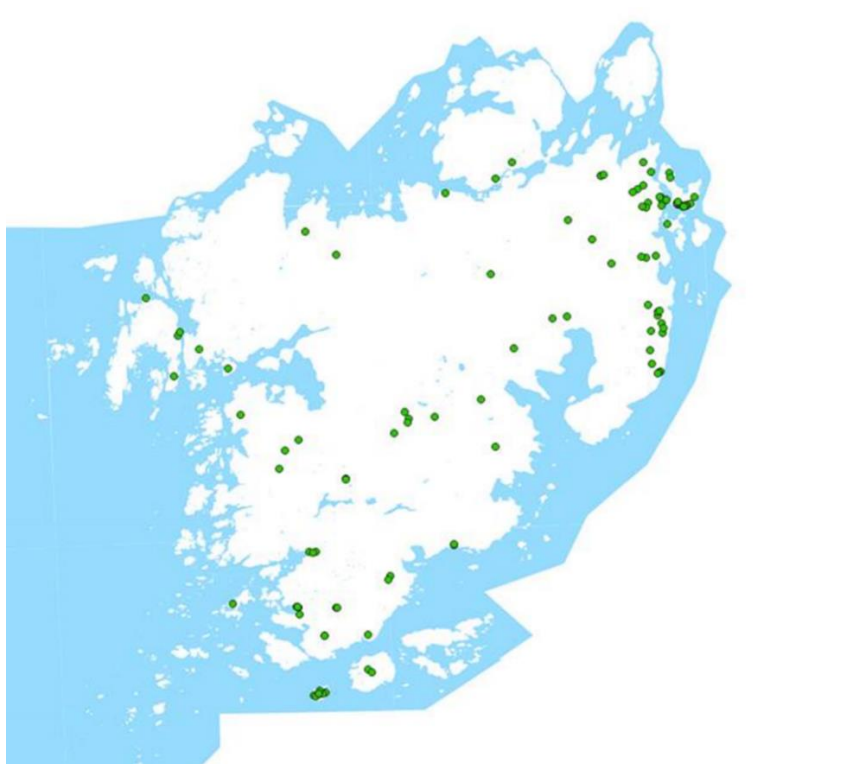

Parkslide kan konkurrera ut andra växter på platser där den etablerat sig och kan bilda vad som liknar monokulturer. Det förändrar livsmiljöerna för arter såsom groddjur, kräldjur, fåglar och däggdjur som därför kan påverkas mycket negativt. Parkslide har även negativa effekter på ekosystemtjänster, det vill säga de tjänster som vi människor får gratis från naturen. Exempelvis kan områden växa igen så att det inte längre är möjligt att promenera där och trädgårdar kan inte längre odlas. Parkslide kan också på andra sätt begränsa möjligheten till markanvändning. De kraftiga rötterna kan tränga in i byggnader och VA-ledningar. Detta kan leda till skador som kan få stora ekonomiska konsekvenser.

Förekomst inom Tjörns kommun

Den första förekomsten av parkslide i Tjörns kommun noterades år 2016 på Almön och 2017 hittades ett bestånd med parkslide på Åstol. År 2018 hade bestånden på Almön och Åstol resulterat i ytterligare fynd inom samma område. Nu ökar spridningen i rask takt och året efter noterades parkslide på ytterligare sju platser spridda över kommunen med totalt 29 fynd och år 2020 hade denna siffra stigit till 12 platser och 72 fynd. Nu i december 2021 har parkslide noterats på 28 platser med 113 fynd totalt.

Spridningshastigheten är därmed oroväckande. Uppgifterna är hämtade från artportalen, de är inga exakta uppgifter utan baseras på inrapporterade fynd men det ger en bild över hur läget i kommunen ser ut. För att få så färska uppgifter som möjligt titta i artportalen. Förekomsten av parkslide i kommunen går också att se i kommunens eget kartprogram Geosecma, kryssa i rutan för invasiva arter och välj parkslide. Uppgifterna i Geosecma kommer att uppdateras efter hand.

Kartan visar förekomsten av parkslide i kommunen december 2021. Bilden är från geosecma med data hämtat från artportalen.

Hindra spridning av parkslide

Spridning

Den största spridningsrisken idag är jordmassor eller redskap med rötter och växtdelar som flyttas runt. Vid inköp av jord eller fyllnadsmassor direkt från leverantör bör säkerhetsställande att det är fritt från delar av invasiva arter göras. Det är ingen fara att köpa plantjord i säck. Det är också vanligt att parkslide och andra invasiva arter sprids vid markarbeten. Invasiva arter sprids också vid dumpning av trädgårdsavfall i naturen, observera att detta är en förbjuden åtgärd.

Bilden visar en av de vanligaste spridningsvägarna för parkslide som är flytt av massor. Foto: Kristian Littke

Rengöring

Det är viktigt att tänka på att rengöra kläder, skosulor, redskap, maskiner, skopor och liknande vid markarbeten speciellt vid konstaterade fynd av invasiva arter på platsen. Detta för att se till att det inte följer med växtdelar som kan spridas till andra platser. Se till att vattnet vid rengöring inte kan rinna ut någonstans och orsaka nyetableringar av den invasiva växten.

Ta hand om avfallet

Var mycket noga med att ta hand om växtavfall från parkslide på rätt sätt för att undvika spridning. Avfallet bör tas om hand direkt eller läggas på presenning eller en hårdgjord yta för att torka. När

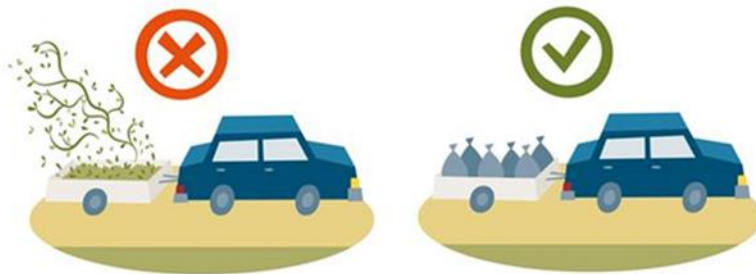
skotten väl har torkat är de ofarliga. Se till att det inte finns några rottdelar på stammarna eftersom de kan överleva även efter torkning. Avfallet kan lämnas på Heås återvinningscentral i ett speciellt fack. När det gäller massor kommer dessa att kunna lämnas hos NCC i Wallhamn från våren 2022.

Vid transport av växtdelar ska dessa vara omsorgsfullt förpackade i slutna plastpåsar. Var noga med att inte sprida växtdelar, rötter eller frön under transporten. Växtavfallet kan också brännas på plats om det inte orsakar något obehag för omgivningen. Det är dock mycket viktigt att ta hand om avfallet som blir över efter eldningen. Detta eftersom jordstammarna har en förmåga att överleva även när man försöker elda upp dem. Det är svårt att säkerställa att de minsta rotfragmenten bränns upp helt. De behåller sin livskraft under lång tid, troligen flera år.

Lägg aldrig växtdelar från parkslide i facket för trädgårdsavfall på återvinningscentralen.

Transportera avfallet på rätt sätt. Bild: Naturvårdsverket

Nedskräpning

Oavsett om växtavfallet innehåller invasiva främmande arter eller inte så är det inte tillåtet att slänga växtavfall i vatten, skog eller mark. Det betraktas som nedskräpning (15 kap. 26 § miljöbalken). Växtavfallet behöver inte ställa till med någon skada eller otrevnad för att det ska vara att betrakta som nedskräpning. Skulle växtavfallet innehålla invasiva arter innebär det dessutom en mycket stor spridningsrisk.

Ta hand om avfallet på rätt sätt. Bild: Naturvårdsverket

Sätt upp skyltar

För att hindra spridning av parkslide och andra invasiva arter är det bra att sätta upp skyltar vid platser där allmänheten slänger trädgårdsavfall. För att informera om att det är olagligt samt att det ökar spridningsrisken.

Bra affisch att sätta upp på platser där dumpning av avfall sker. Källa: Naturvårdsverket

Bekämpning

Parkslide är besvärlig att bekämpa. I dagsläget saknas bekämpningsmetoder som man med säkerhet kan rekommendera eller garantera att de kommer fungera i alla situationer mot parkslide. Metoder som har visat sig fungera i vissa lägen kan i andra fall resultera i ökad spridning och förvärrade problem. Generellt har det visat sig fördelaktigt om man beaktar nedanstående fem rekommendationer.

Parkslide är den invasiva växt som är svårast att bekämpa för att:

- ◇ Den kan etablera sig lätt i nästintill vilken typ av jord som helst.
- ◇ Den sprids med ytterst små rot- eller stamfragment, i vissa fall så små som 0,7 millimeter.
- ◇ Den har en tidig tillväxt på våren och bildar snabbt täta bestånd.
- ◇ Den kan använda sina lagrade resurser till att skjuta nya skott många år efter att bekämpning har påbörjats.
- ◇ Den kan reagera på bekämpningsförsök genom att skjuta rotskott upp till sju meter från huvudplantan.
- ◇ Den har högre tolerans mot kemiska bekämpningsmedel jämfört med många andra arter.

Parkslide sprids med ytterst små rot- eller stamfragment, i vissa fall så små som 0,7 millimeter.

Prioriteringsordning för bekämpning

För parkslidebestånd bör följande prioriteringsordning gälla

1. Nyetablering: vid nya bestånd av växten på en plats skall den bekämpas så snart som möjligt. Detta eftersom chansen för en lyckad bekämpning är störst vid tidig åtgärd.
2. Etablerade bestånd: bekämpa inte och undvik att störa växten för att förhindra ytterligare spridning.
3. Vid risk för skada: finns det risk för att växten orsakar skada på till exempel byggnader eller VA-ledningar, ska hela beståndet bekämpas.
4. Begränsad framkomlighet: vid begränsad framkomlighet där påverkan på beståndet måste göras ska hela beståndet bekämpas.
5. Byggnation: skall det byggas eller markberedas på platsen där parkslidet finns, ska hela beståndet bekämpas.
6. Spridning till fastighet: finns det risk att beståndet av parkslide sprider sig till en enskild fastighet, ska hela beståndet bekämpas.

Bild: Naturvårdsverket

Tidig insats

Parkslide utvecklar ett omfattande och djupt rotsystem som försvårar bekämpningen när den har etablerat sig på en plats. Ju tidigare parkslide bekämpas desto större chans är det att bli av med den, men det krävs stora insatser under flera år. Spridningen kan begränsas genom att kapa växten och minska näringen till rotsystemet.

Rör inte om du inte måste

Vid redan etablerade bestånd är det bästa att vänta med åtgärder om växten inte breder ut och sprider sig. Under tiden är det klokt att ha växten under uppsikt för att kunna notera om den börjar sprida sig. Om du ändå måste bekämpa parkslide, se till att du gör det genomtänkt och planerat.

Var förberedd och uthållig

Det finns idag ingen snabb lösning för att få bort parkslide. Det är viktigt att veta att bekämpning av parkslid behöver pågå i flera år. Genom att vara uthållig och fullfölja åtgärderna går det att över tid lyckas med att begränsa plantans tillväxt och spridning. Vid bekämpning krävs ofta en kombination av flera metoder för att få effekt.

Helhetslösning viktig

Hela plantan måste bekämpas för att undvika att obehandlade rötter och stamdelar ska skjuta nya skott, vilket kan resultera i ökad spridning. Om plantan delvis befinner sig på någon annans mark behöver du samråda med andra markägare för att planera åtgärden tillsammans. Markägarens tillstånd krävs om du vill bekämpa parkslide på någon annans mark.

Ta hjälp av expertis

Ta gärna hjälp av expertis. Speciellt när det gäller större bestånd kan det vara god idé att anlita ett företag med kompetens att bekämpa invasiva främmande arter. OBS! För närvarande finns det få entreprenörer som har kompetens att bekämpa parkslide. Naturvårdsverket arbetar tillsammans med SWEDAC för att få till en certifiering av firmor/personer med rätt kunskaper.

Mekanisk bekämpning

Mekanisk bekämpning innebär att man tar bort växten genom att skära, klippa, gräva eller dra. Mekanisk bekämpning kan även innebära kvävning av växten med hjälp av täckmaterial, eller hetvattenbehandling för att avdöda känsliga delar av växten till exempel rotsystemet.

Vilken mekanisk metod som är mest lämplig beror på miljön, men generellt gäller att man bör sträva efter att ta bort hela växten samt behandla hela området där växten förekommer. Det kan räcka med att det finns kvar en så liten bit som endast 0,7cm rot eller stam kvar i jorden för att växten skall återetablera sig.

Det kan räcka med att det finns kvar en så liten bit som endast 0,7cm rot eller stam kvar i jorden för att växten skall återetablera sig.

Att bekämpa mekaniskt är generellt ett miljövänligt tillvägagångsätt men kräver ofta större arbetsinsatser. Vid bekämpning över större ytor kan barmark blottläggas, vilket innebär risk för jorderosion eller att nya invasiva arter etablerar sig. Man behöver därför tänka på att ekosystemet ska ha chans att återhämta sig efter en bekämpningsinsats; till exempel genom att återetablering av inhemska växtarter möjliggörs.

Metod: Knäck och täck

En av många bekämpningsmetoder är knäck och täck. En kombination av skördande av växtens ovanjordsdelar följt av täckning. Det görs enklast när plantan fortfarande är liten. Det kan dock vara idé att vänta med knäck och täck tills plantan kommit upp en bit så att du har ett rejält skott att ta tag i. Den tidiga tillväxten har då också stannat av något. Du knäcker stjälkarna genom att man böjer ner dem med handen eller med fötterna så att de går av vid jordkronan och därefter lägger man de ovanjordiska delarna att torka på utlagd plast, en presenning eller

en asfalterad yta, tills skotten är döda. Du behöver försäkra dig om att de inte bara är bruna på utsidan av skottet utan även på insidan. Det kan ta ett par månader, beroende på väder och temperatur. Finns det minsta lilla grönt kvar av skotten finns det risk att det gror. Det finns alltid en risk att plantan reagerar med att skjuta nya skott när du börjar bekämpa den. Den här metoden kan möjligtvis minska risken för att växten skjuter nya skott. Det är bra att räfsa bort allt organiskt material runt omkring för att förhindra näringstillförseln. Lägg sedan en presenning eller markduk över det bekämpade området, gärna en bra bit utanför det behandlade området eftersom parkslide kan skjuta i väg sina underjordiska stammar flera meter i värsta fall. Täck sedan markduken med något tungt, 20–30 cm grus eller jord, så att den inte reser sig när eller om plantan skjuter nya skott. Undvik grävning och rotkapning då det finns risk att nya skott skjuter upp.

Metod: Kapning

Genom att hugga ner växten några gånger per år kan spridningen begränsas. Studier har visat att växten tappar kraft och biomassa om den huggs ner fyra gånger per år. Första huggningen bör göras när de första skotten visar sig och den sista före växten går i vila under hösten. Detta bör upprepas årligen under ett flertal år. Använd inte hackande redskap då även små delar kan slå rot och ge upphov till nya plantor.

Metod: Bortgrävning

Hela växten kan grävas bort. Detta kan dock vara en omfattande och dyr metod vid etablerade bestånd, på grund av att rötterna kan gå djupt ned i marken ofta flera meter och i värsta fall så djupt som sju meter. Det är också viktigt att se till att hela växten grävs bort annars är den snart tillbaka. Även vid bortgrävning är det viktigt att spridning av växten inte sker av misstag. Detta görs genom att maskinerna tas hand om på rätt sätt samt att rengöring av maskiner och redskap utförs noggrant.

Metod: Hetvatten

Parkslide kan bekämpas med 98-gradigt vatten som sprutas ner i marken med hjälp av spjut under växten och kokar sönder rotsystemet. Upprepade behandlingar krävs oftast. Metoden är miljövänlig. Hur effektiv metoden är beror på hur etablerad växten är och som med alla bekämpningsmetoder när det gäller parkslide finns det ingen garanti för att den fungerar. Det finns entreprenörer i Västsverige som utför denna metod.

Kemisk bekämpning

Naturvårdsverket vill undvika kemisk bekämpning och rekommenderar därför inte användning av denna metod. Parkslide är svår att bekämpa med kemisk bekämpning. Det kan dock finnas situationer då det kan vara nödvändigt att ta till. Viktigt är då att ta reda på vilka regler som gäller. Från och med den 1 oktober i år 2021 är det förbjudet att använda växtskyddsmedel på till exempel skolgårdar, tomtmark med bostadshus eller i parker. Därmed är det inte heller tillåtet att använda växtskyddsmedel vid bekämpning av invasiva arter i dessa områden. Förbuden gäller både privatpersoner och verksamheter. Kemikalieinspektionen har meddelat föreskrifter om undantag från förbudet för verksamma ämnen med begränsade risker, se kemikalieinspektionens hemsida för mer information. Vid användning av kemisk bekämpning av parkslide är det viktigt att noggrant följa instruktionerna på förpackningen, men även att bekämpningen utförs vid rätt tidpunkt för att den ska få önskad effekt.

Det är förbjudet att använda växtskyddsmedel på skolgårdar, i parker och på tomtmark med bostadshus.

För att få använda växtskyddsmedel yrkesmässigt inom vissa särskilda områden ska verksamhetsutövaren söka tillstånd eller lämna in en anmälan till kommunen. Utöver det behöver den som använder växtskyddsmedel se till att växtskyddsmedlen är godkända av Kemikalieinspektionen och att användaren har genomgått rätt behörighetsutbildning och fått godkänt användningstillstånd. Mer information om godkännande av växtskyddsmedel finns hos Kemikalieinspektionen. Mer information om behörighetsutbildning och användningstillstånd finns hos Jordbruksverket. Tänk på att det är viktigt att planera bekämpningsåtgärden eftersom en felaktig bekämpning kan leda till att situationen förvärras och spridningen ökar.

Biologisk bekämpning

Med biologisk bekämpning tar man hjälp av levande organismer för att bekämpa en invasiv art. Det kan vara allt från små mikroorganismer till större växtätande djur. I dagsläget är denna metod relativt ovanligt mot invasiva växter i Sverige. Försök har gjorts med bökande grisar och betande getter mot jätteloka, och försök pågår inom EU med en växtätande insekt mot parkslide. Biologisk bekämpning syftar till att med miljövänliga metoder permanent minska en arts dominans i naturen. Till skillnad mot kemisk bekämpning nyttjar man naturliga processer utförda av levande organismer som ofta är specialiserade att leva av den växt eller det djur man vill bekämpa. Mot främmande arter kan man behöva importera organismer från växtens ursprungsområde för att hitta ett effektivt biologiskt bekämpningsmedel. I den svenska naturen saknas det ofta organismer som är anpassade att äta/leva av främmande växter, växten saknar därmed naturliga fiender vilket skulle kunna förklara varför den blivit invasiv. Att föra in nya organismer för användning inom biologisk bekämpning kan innebära vissa risker som behöver utvärderas och analyseras noggrant.

Metod: Bökande grisar

Genom att låta grisar böka där parkslide växer kan växten bekämpas. Grisarna ska med fördel komma ut tidigt på våren för att undvika att växten hinner växa sig för stor. Grisarna gillar den gröna parksliden och gamla rötter kan de lämna kvar. Detta kan innebära en del efterarbete för att samla ihop rötter som ska tas om hand. Grisarna kan minska växtkraften hos parkslide men den kan återkomma året efter. Därmed krävs ytterligare åtgärder eller upprepat bekämpande av grisarna följande år.

-
- ◇ *Hindra spridning*
  - ◇ *Ta hand om avfallet korrekt*
  - ◇ *Rör inte om du inte måste*
  - ◇ *Planera din bekämpning*
-

Lina Olofsson

Miljöavdelningen 2021

